

[illegible]

A black and white photograph of three children playing in a shallow body of water. One child is in the foreground, crouching and splashing. Two other children are further back, also playing. The background shows a dark, wooded area.

Myös Saijenjoella oli puhdasta vettä ja hyvää rantaa, josta lapset riemuitsivat lämpöisessä kesässä, niinkuin vanhempansakin.

Kevään satakieli Suvantolassa

Mikä ihmeen laulu alkaa soida,
kuin taivaallinen harppu...?
"Olet pieni, olet pieni" — se sanoo,
"Mutta Jumala on suuri!"

— — — —
Iltarusko kultiaan valaa
lännen taivaan puolla.
Kuin konsertti, sirkutus korviini soi
pihapolkuni luona.

— — — —
Saunan savupiipusta nousee,
kuin verho konserttilavan...
"Minä tulin, minä tulin, tiu, tiu..."
Poskeain pyyhkäisen salaa.

Se on kevään satakieli,
joka laulain lohduttaa.
Illan kuulakkaassa säässä
Kevät laulu soinnahtaa.

"Rakas, rakas, rakas!"
Koivussa yhä helää.
Tämä onkuin lemmen vala:
"Tätä tahdon elää, elää, elää!"

LAINA HUUSKA

Maan laulu

Maa laulaa,
heinäpelto heilimöi.
Rinteiltä sinikellon soitto soi.

Maan lauluun
virittyvät suvituulet.
Laulavat metsän kuuset,
naavahuulet.
Matalat marjat sammalvuoteeltaan
nostavat korkeuteen katsettaan.

Maan lauluun
yhtyy laulu ihmisen.
Hikisin otsin, käsin känsäisin,
hän laulaa iloa ja surua.
Hän laulaa kaipausta sielunsa.
— Avara taivas kaartuu kattona.

ELSA TUOKKO

Illan rauha

Kesäpäivä painuu mailleen.
Tuuli tyyntyy jo.
Hiljaa seisoo metsä,
vain lintu varovasti visertää
iltavirttä pienokaisilleen.
Ja sirkat sirittävät.

Pian tulee yö.
Kuukin punaisena, isona,
metsän takaa kohooa
ja koko pienenee,
mutta seutu valon saa
taianomaisen, niin
rauhallisen — hopeisen.

Ihminen! Nyt on aika unen jo!
Nuku, nuku illan rauhaan
ja herää onneen huomisen.
Lumpeenkukkakin nukkuu jo!

K-P.

Paimentyttö

Olin pieni paimentyttö,
ihan seitsemän kesäinen.
Päivät keväiset kesäisen:
Piti juosta lehmäpiian,
varjella kotoinen karja.

Oli meitä monen monta
eri karjain kaitsijoina.
— Liekö uskottu liian paljon,
että kyllä työ tekijänsä neuvoo...
Illansuussa lauleskeli:
"Kotitarhaan jo lehmät "mänkää"!
Kun maitokin pullossa "hyrriksi"
happani,
paimenen pienen pahasen.

Suvannon laiva huudollansa
kellon ajasta kertoi.
Illalla lehmät kotiin taas osasi...
— Sitä ei nyt surulla kerro
— onneksi lie ollut elämä.
— — —

Sinne jäi koti kahdesti.
Vieraallekin kelpasi.
Lienee ollut Luojan tahto?
— Vai ihmisten ottamisen ilo?

TYTTÖ "ANNUSKA"

Elämän kangas

Lyö tiuhaan sydämen kangaspuu.
Se kutoo elämän rihmaa.
Sen kirjokankaaseen valmistuu
niin vähän onnea ehjää.

Käy kankaan reunoja sukkula.
Sen rihma murheenmusta.
Ja huolenharmaa keskusta,
on ihmisen ahdistusta.

Lyö tiuhaan elämän kangaspuu!
Tuhatvärein elämä kirjaa!
Voi huomenna olla kankaansuu
jo rauennut, rihma hiljaa.

ELSA TUOKKO

Huuhkan poika

Hyvälläkin kelillä vie liki kolmi-
penikulmainen matka aikaa, mutta
tällaisella tuiskulla ja ummettu-
neella tiellä sitäkin enemmän. Omal-
la hevosellaan olisikin Häkkyrä voi-
nut käävettyä tielle, perille pääse-
mättä, mutta hovin syöttiläällä ei
ollut miehen erikoisen vaikeata
matkaa katkaista; istua könötti se-
lin tuuleen sahkassa, hyvän ete-
histen viemänä jättäen jäljen kuin
ison latvuksen vetämän. Vei kui-
tenkin puoleen päivään ennenkuin
matkaaja n.s. Tököttimetsään vie-
vää tietä muutamien virstojen
päässä Venäjän rajasta, ja oli tie-
täjän asunnon paikkeilla.

Sieltä se katsoi mökki tielle, pui-
den pimennosta tirkisteli yksisil-
mäinen jokaista kulkijaa, maantien
matkaajaa, ikäänkuin tahtoen sa-
noa: täällä asuu tietäjä, näkijä, sa-
laisuuksien sanoja — siellä matkaat
sinä avuton ihminen — tule! mai-
nitsen menneisyytesi, virkan vas-
taisen vaiheesi! Ei niitä tarvinnut
sen enempää kutsua, riitti kyllä ak-
kunaruidun vilkut, mustan luh-
tireiän sanonta, kun jo käännähti

kulkija Metsä-ämmän yksinäiselle
mökille avun tarpeessa. Kenellä
sinne sitten ei olisi ollut asiaa, kaik-
ki kävivät tahi lähettivät toisen
puolestaan matkalle, riippuen asian
laadusta, sillä seikkoja, kysyttäviä,
kärsittäviä oli monenmoisia. Rehel-
lisellä asialla käyvä, kadonnutta he-
vostaan tahi varastettuja rahojaan
tiedustelevala, tuli ja lähti kuin naa-
purista, saatuaan velhon korteista
tietää hävinneen jäljet. Toisen mat-
kaajan kasvoilla voi jo vastaantuli-
ja huomata, jännittyneen, kiihty-
neen piirteen, käynnin tarkoitus on
ollut henkilökohtaisempi, joko jon-
kun pahanilkisen saattama räähkä,
tauti, tahi pahoin pinttyneet kirot.
Eräät tuntuivat kuin epäröivän met-
sään kääntyvän tien kulmassa —
mennäkö — kääntyäkö takaisin —
sillä omatunto väitti joko ajetta-
vaa asiaa vääräksi, rikolliseksi —
kysyttävä tarkoitti lähimmäisen va-
hingoittamista — tahi tulija — ky-
syi itseltään: kumpaa tässä palve-
len, kumpaaako herraa? — — Äiti,
joka haki parannusta kivukkaalle
lapselleen, näytti käyvän asiansa
kaikista luontevimmin, ei kaikonnut
ihmisiä, ei tehnyt kyselyjä itsel-
leen, ajatteli vain asiaansa: kun-
han jokin auttaisi, hyvä tahi paha!
— — Mielittynsä vieroma tyttö hiipi
ämmän tuvalle kiertoteitä, korpi-
polkuja, tahtoen pysyttää salassa
käyntinsä syyn, höltyneen lemmen
nostattamisen.

Eräissä tapauksissa piti kuljettaa
tietäjä suorastaan avuntarvitsijan
kotiin, sillä pelästymistapauksista
johtuneista vammoista täytyi käydä
paikalla "tervehtimässä maata" ja
vihamielisen tekemisissä "rikoksis-
sa", auttoi vain läheltä "katsomi-
nen". Nykyisin elää vielä sananpar-
si: "niin kuljetellaan kuin Tökötti-
metsän ämmää".

Kerrotaan, että jo tällöin puuttui
eräs niillä seudun asuva kirjanluki-
jaisäntä noiden hommiin, tarttui
asiaan, torui ämmää jumalattomis-
ta töistä ja velhovehkeistä, kehoitti

toisin elämään, mutta — huonolla
menestyksellä:

"Saimpa häntä sitten nipistää
miestä väkijoukossa tungoksessa"
oli noita tarinoinut kertoessaan
eräälle henkilölle tapauksesta: "Jo
tullaan ämmää kutsumaan taloon
— on isäntä kipeänä — olisi tietä-
jää tarvis! No — jopan nyt jotakin
— tuumasin. Menin. Siellä loikoi
mies sohvalla selkosen selällään
huutaa, voitottelee". — "Mikä si-
nulla on?" kysyin. "Auta, ystäväise-
ni, jos osaat! "vaikeroi sairas". No
päästäänhän näistä tällaisista!" —
Parani talokas, tuli kuin langoksi,
ei moittinut sen jälkeen Metsän
ämmää.

Tunsi Häkkyräkin jonkinlaista
epävarmuutta ja arkuutta aikoes-
saan ränsistyneeseen mökkiin, sillä
sisimmässään syytti miestä jokin
ääni, väärästä menettelystä, koi-
ruuksista, mutta selkeä päivä ja
tietoisuus siitä, että oli hovilaisen
asialla, antoivat kuitenkin menijäl-
le rohkeutta tarttua oven ripaan ja
astua tupaan.

— Hyvää päivää, lausui Häkkyrä,
koettan hallita ääntään sen pyr-
kiessä epävarmana jaksattamaan.

Ei vastausta ihmisettömässä tu-
vasta. Ei ollut noita kotona! Mikä
neuvoksi? Ei sopisi noin vaan tyh-
jin toimin palata, kun on tällaisen
matkan huonolla ilmalla ajanut Te-
nikan lähettämänä. Ei uskaltaisi
jäää tupaankaan odottamaan, noi-
dan tupaan, mene tiedä millaista
täällä näkisi. — —

Mies päätti kumminkin odottaa,
luullen ämmän ennen pitkään pa-
laavan, kun on jättänyt ovenkin
pöngättä.

Hän jäi istumaan ovensuun jak-
karalle, vilhumatta, tavallisia viek-
kauksiaan hautomatta, istumaan
kuin kiltti koulupoika. Hän oli var-
sin tyytyväinen itseensä, kun sai
näinkin olluksi, pahassa paikassa,
velhon asunnossa, hittojen koto-
na — — —.

Tuli sitten vähän kerrallaan Häk-

kyrä-rähjälle yhä pahempi olla,
vaikka hän koettikin pelkoa vas-
tustaa; salaperäisyys umeni kuin
sumu ympärillä, leijui, hiipi, tiheni:
— — "Sanovat niillä olevan vaina-
jain kuivettuneita kuoria säilös-
sään — — katsohan — eikö olekin
tuossa uunin reunustalla, musta
kuivettunut kämmen, kipertyneet
sormet käppyrässä. — — On — sii-
nä se on — ruumiin käsi!"

Mies tunsi vauhkoutuvansa. Yksi-
ruutuinen ikkuna antoi täällä met-
sän pimennossa, sakealla ilmalla,
heikon valaistuksen ja lisäsi viipy-
vän mielen pelokkuutta.

Häkkyrä koetti tilanteesta epäi-
lyn tietä vapautua. Hän ajatteli:

Turhia lienevät noidat, yhtä tyh-
miä ihmisiä kuin muutkin, lörpöt-
televät vaan — — !

Pani tupakan piippuunsa mies,
koettaen saada parempaa pohjaa
ajattelulleen, mutta tulikin taas ky-
syneeksi:

Miksi niihin sitten uskotaan, käy-
dään peräkkäin tämänkin luona
kuin marjassa? Antaisivatko ihmi-
set itseään yhtämittaa jäljekkäin
narrata? — Ei toki! Jos kuka vuosi-
kauden pettäisi tyhmääkin, niin ei
toista vuotta enää! — — On perää
— on — kyllä se tietää — noita —
ei sillä muuten olisi sitä kuului-
suutta!

Ei päässyt Häkkyrä puuhun, ei
papuun, uskoa piti, vaikka hän
koettikin vastaan hangoitella. Näis-
tä päätelmistä tuli odottajan olo
vain pahemmaksi. Tähän asti olivat
ajatukset noidasta olleet sekavim-
pia, epämääräisempiä, nyt ne sai-
vat yhä kiinteämmän, varmemman
muodon. — — Kun ei näkyisikään
tuo ruumiin koura — — ja tuo utu
tässä ilmassa — — mitä se muuta
kuin kirkkomaan multaa — — tuo-
tu tuossa seinähyllällä näkyvässä
pussissa — — höpsytetty tupaan
leijumaan. Jos ämmä onkin kuollut
— loikoo tuolla eteiskammiossa
laudalla — nenä piikillään — val-
kea viitta yllä —! Olisihan se muu-

Muistelmia Sakkolan Luprankylän elämästä

Äitienpäiväkuva Luprasta Aadam Vuotilaisen kodin läheltä v. 1926 tai 27. Vuotilaisen kodissa toimi silloin kylän supistettu kansakoulu.

Kylämme naiset kuuluivat jäseninä Viiksanlahden marttayhdistykseen. Yhdistys toimi tarmokkaasti, neuvonnan ja opetuksen tarkoitus oli saada koti viihtyisäksi. Kurssien kautta opetettiin uusia ruuanlaittotapoja ja erikoisesti kasvien runsaampaa käyttöä. Marttojen ohjelmaan kuului myös

kurssien ohella illanviettojen järjestäminen. Nämä illanvietot vetivät meitä nuoria poikia mukaan katselemaan tyttöjä, tulevia puolisoja! Näin pienessä maaseutukylässä tällaiset tilaisuudet olivat aina koko kylän tilaisuuksia. Kyläläistämme touhuavista martoista mainitsen muutamia: Aina Hänni-

käinen Sopenmäeltä, Lempi Hännikäinen Ylöjältä myöhemmin Silvastinmäeltä, Emma Kuisma Kesäkylältä.

Marttityön hyvin läheisesti liittyi maatalouskerhotoiminta. Sain nuorena poikana olla siinä mukana ja silloin sain innoituksen maatalouteen, enkä siitä ole irti päässyt tähän päivään asti.

Opintokerho-innostus heräsi muutama vuosi ennen sotaa kylällämme. Innokkaana ja tarmokkaana vetäjänä oli Eino Kuisma. Tämä aika oli kylämme henkistä nousukautta. Kaikkia nuorten henkisiä lahjoja ja kykyjä koetettiin vetää esille ja käyttää yhteiseksi kylämme harrastusten rikastuttamiseksi. Runsaasti opintokerhomme järjesti tilaisuuksia,

joissa koko ohjelma suoritettiin ominvoimin. Juhlan ”vetäminen”, alkusanat, puheet, yksin- ja ryhmälaulut, lausunnat, kertomukset, pienet kuvaelmat y.m..

Vuoden kohokohta oli äitienpäivän järjestäminen. Se tehtävä jäi opintokerholle silloin kun koulu oli lopettanut toimintansa. Kylässämme oli tapana, että äitienpäivätilaisuuteen kunniavieraattien lisäksi tuli koko kylän väki. Nuorempi väki asettui ohjelman eteiseen ja pihalle, kun kerran sisätiloihin ei mahtunut. Tämä juhla oli samalla kesän alkamisen merkkipäivä. Siellä kylämme väki tapasi toisensa.

Kesäaikana nuoret sunnuntaisin kokoontuivat suurin joukoin Hieka-aholle erilaisiin pallopeleihin,

Opintokerho järjesti kerran kessässä myös yhden pitemmän retken, joista muistan yhden joka oli Imatralla saakka. Myös kylän keskeisiä urheilukilpailuja pidettiin.

Joskin urheilutoiminnassa Lupran kyläläiset olivat myöhemmin mukana Kasarmilan urheiluseura ISKUN kanssa, jonka alueeseen koulupiirimme kuului. Seura teki tanssilavan lähelle kasarmia, jonka toiminnan kautta hankki rahaa oman toimintansa tukemiseksi.

piiripalloa, polttopalloa, kuningaspalloa y.m. Pallopelien jälkeen olikin matka järvelle uimaan ja sieltäkin rannalta löytyi puhdasta nurmikkoa sopiviin leikkeihin. Näin kuluivat nuoruuden herkätkätket ja muistorikkaat vuodet kotiseudun ja kylän rakkailla mailla. Nämä vaatimattomat urheilupaikat, leikkikentät ja kaikenlainen kansakäyminen ovat jättäneet syvät muistojen jäljet meidän jokaisen sisimpään, jotka kannustavina voimina auttavat meitä eteenpäin elämämme matkalla.

Kesäaikana nuoret sunnuntaisin kokoontuivat suurin joukoin Hieka-aholle erilaisiin pallopeleihin,

EERO KUISMA

Kävimme retkellä entisellä kotiseudulla

Matkakertomuksen aloitamme Petäjäjärven asemalta, jonka seinustalla kävimme kääntymässä. Tie kyllä jatkuu aseman ohikin, mutta mihin, sitä emme saaneet tietää.

Aseman varastorakennus lienee aivan entinen. Uusi asemarakennus on rakennettu puusta entiselle perustukselle.

Paukun kaupan ja osuuskaupan paikalla on asuinrakennukset ja välissä kasvoi kookkaita omenapuita. Alikäytävän räjäytyksen vaurioittamat petäjät ovat kasvukuntoisina mutta kovasti pihkaa vuotaneina. Alikäytävän ylittää nyt terässilta. Isäni asunnon pihaan äitini istuttamat sirenit ovat kasvukunnossa.

Entisen ”pakarin” ja Silvastin talojen takana on pellolla kerrostaloja. Liuksen ja Rapamäen välillä pitkä teollisuusrakennus, luultavasti paja. Kyläaholla, Haasunnissa on isoja taloja ”sikin sokin” joka ilman suuntaan ja siitä pientaloasutusta aina Pursiaiselle saakka. Holmamäen kohdalla Rautnotkon ja

Evän ylikäytävälle menevän tien maaston on rakennettu mahtavia rakennuksia. Raudun—Kiviniemen tieltä rakennettiin uutta loivempaa liittymää Asematielle.

Nuoranmäen pikkupellot ja asuin-

paikat on metsittyneet, mutta Petäjäjärven viljelyslakeus on viljeltynä ”niin pitkälle kuin katse kantaa”. Asfalttiteie kulkee monin kohdin oikaistuna kohti Kiviniemeä. Nuoramäeltä on oikaistu suoraan vasen-

Isäntä talonsa paikalla lähellä Petäjäjärven asemaa 27. 4. 1981.

ta puolta Virstatolpanmäki Kapakaojan sillalle, joka nyt on uuden tien kohdalla. Kapakkamäen männyt on entisellään.

Kiviniemessä on Hännisen Vapon tontilla asuinrakennus, mutta ei niin lähellä tietä kuin ennen. Rata-vartia ja talo olivat entisellä paikallaan. Pihassa oli takajalat sidotuna musta ja iso sonni! Ajoimme Sipilänmäen ohi, josta näkyi kunalliskodin rakennukset. Salakanmäki lähes ennallaan. Siellä rakennettiin noin viiden tuuman vahvuisista riuvuista aita ja karjan syöttökaukaloita oli valmiina jo ainakin 100 kappaletta ja lisää nautattiin, joten karjaa on paikkakunnalla.

Virkin saharannassa on myös navettarakennuksia ja "kasarmit" muistini mukaan ennallaan. Virkin pellolla, kirkon suuntaan on asutusta, samoin on pieniä asuntoja "omenapuumetsässä", mutta muu liikelatorakennukset varastointeen on pois pyyhkäisty.

Saharannassa rouskutteli heiniä mustaharja ruuna "telekkojen eteen valjastettuna".

Isopappilan navetta on ennallaan. Kirkonmäen juurella on konepaja. Kirkolla on mahtavat kerrostalot jo valmiina.

Tie Luprikkalaan on avattu leveänä väylänä joka lähtee Riikosen Marin asunnon paikkeilta. Tien alle on jääneet puuseppä Matti-Pekon, Eemil Loposen, Aapro Sanderin ja Koppasen sepän talojen maista noin puolet pinta-alasta ja Hatakan mökki.

Täälläkin oli säästetty isojen "pontsarien" maita esim. naapurimme Pekkasen rajalla oli navettoja mutta ei senttiäkään heidän puolellaan. Navettojen alle oli jääneet Juho Kurikan pellosta suurin osa, Maija Virolaisen peltoa, Anni Kurikan tonttimaa, Matti ja Eemil Kurikan peltoa ja talon tonttimaa. Iso hallirakennus Juho Kurikan nave-

Lapsuus-muistelma

Mie muistan ain nytkii viel, ko kevät tul Karjalaa. Lum sul pois, linnut tulit etelästä ja ne alkoit nii sorjast laulaa. Jät läksiit järvest koval tuulel, jot kolina käi! Sit ko tul läns-tuul, ni joha loputkii läksiit. Mie satui asumoa lapsen Kiiskupis, se ol sellane järvepoukama, mitä sillie nimitettii. Se ei olt iha kylä keses, mut lusti siel silti ol.

Ol siin noapurloi likkiel, ol Revo Emmaa, ol Karppase Anni, Juho Jussii, Kiiskilöisii ja sitte niitä heijä jälkeläisijä ol paljo. Siin rannas ol nii mukava assuu. Sai pulikoija vies, rannal ol hiekkoo mis lapset sai leikkii vaik minkälaisii talosii, ko kotont kanto vanhoi kohkuppiloi sin ja muuta sattuu löyty-meä astijapalasii. Isä tek puu-uk-

tan paikalla, luultavasti lämpökus.

Navettoja oli kolme noin 100 metriä pitkiä jokainen, jotka yhdisti toisiinsa 20 metriä pitkät sementtiet tai "lattiat". Kyläaholla, Loposen Eetun paikalla, oli jauhettu isot määrät turvetta.

Mikko Loposen talon pihassa oli musta kukko ja seuranaan valkea kana.

Valistustalo ennallaan koristeporstein, lieenee entisessä käytössä "kulttuuritalona".

Juho Loposen ja Elina Jääskeläisen pellot entisellään, muuten on viety "tuhkatkin pesästä".

Suursuo on kokonaan viljelyksessä ja Petäjärven kyläaukean kanssa pitäjän suurimmat viljelystilukset.

Paikalta, johon olimme vaimoni kanssa yhdessä kaksi kertaa kodin rakentaneet, otin muistoksi pienen koivun oksan ja pellon pientareelta otin pirssarin linkkaria käyttäen "muistokepin" koivun vesasta...

JUHO KURIKKA

koloi ja lehmii... Sillo myö käy-tettii mielikuvitusta ja ko olj aikoa...

Aho laijas ko mantsikat tulit kypseks nii ruskoo, mukki, kopsoa mukkoa ja siihe mätettii... ja sit kottii mantsikkamaituo ja mustikkamölly tekemeä. Parempoa herkkuu ei meil olt... ja viel ko koton paistettii lohkopiiirakkoa tai lanttu-piiirakkoa. Ain lauvantain ol omenakakkaroo, siihe sipastii voita peäl, joha ol "poikoo"! Kalloa soattii järvest, justii siint Suvannost, mikä ol nii kalarikas jot!

Elettii sitä kyl sillo ko alkuasukas ainaki, mut meil ol kaikil hyvä olla: Ain jokahista nauratti vaik ei olt oikei asjoakoo... mut nyt ei enneä naurata ko puolel suuta, vaik ois kui hyvä olla, ko muistelu noita männeitä ni tulluo viel hymmy ko puuhevosel, minkä isä tek ennenvanhoa.

Joskus oamusel ko ol oikei lämmi ja tyyn ni noapuri Helena tul pyykkikori kans mäkkie alloo — sen ko mie näin, sillo ala etsimeä muka vuoatteita ja sin voa sekkoo pesemeä.

Helena keäns suure, nokise puun oikei päi kivvii piäl, keräs puita ala, tek tule ja kohta poas ol varrii vettä. Pyykkiallas tai lahantka vetä täytie ja vähä kerrassoo pyykki siihe. Kot-keittosel-saippuval alko hankata nyrkkilöileä. Ei olt "Up-puo", ei pesulautoa, ol voa "kone" mikä tuns nimen ain sen mukkoa kuka kulloki pes. Sit keitetti poas viimiset lipijät, tai omas-tekemäs koivutuhas. Sit vieti laituril, sotkettii kartul ja huuhehtii, jot läiske kuulu ain yläpuolel Kirvesmäkkie ast! Puhasta tul vaik eletti ko "alkuasukkoat" ja oltii iha onnellisii.

Ne kesäillat mie muistan, ko Suvanto ol kirkas ja tyyn... Isä nurkan taakse pellolle hiipi matolouta

Uimaranta

Vuoksen rantaan oli matkaa yli puoli kilometriä, mutta polku sinne oli kaunis. Ensin se kulki hongikon halki. Polun vierellä hongien alla kasvoi harmaata jäkälää, saateella pehmeää, poudalla rapeaa, murenevaa.

Mansikka-ajaksi sai poimia mehukkaita marjoja, joita kasvoi lempikukkien vanamoiden keskellä. Vanamot levittivät mantelintuoksua ja niitä oli paljon — vaaleanpunaisena isoja alueita.

Kulki sitten polku yli ahon ja sitten korkeiden tervaleppien varjossa ja polun yli painuivat tuuheat "kastikkaat", pitempiä kuin polulla kulkija, kun kohottelit niitä edestäsi.

Saijan Jokisuu oli uimarannan vieressä kasvaen lumpeita, ulpukoi-ta, valtavaa kaislaa ja muitakin vesikasveja. — Ja ranta! Hiekkapohjaa, kovaa, aaltojen poimuttamaa sai kahlata kauas ja vettä oli vain kaulaa myöten. Miten turvallista uida käsipohjaa kunnes oppi pysymään veden pinnalla. Ihmeellistä miten äkkiä se hetki tulee, kun huomaa veden kantokyvyn. Ihana

taskussoa. Sit sana miulle: Läheteä nyt onkimoa! — Otettii vapa kättie, mäntii kujasii myöte peräkkäi. Rannas ol rykki ja pit koaloa pitkäls enneko ol vonkka. Ol niät pitkä matala, siin matalammal olliit venniet kahepuole. Siin ol usjemma talo ja möki venneitä... Siihe rykil ko myö piästii, ni isä käskistumoa ja komens minnuu, jotten puttuo järvie. Isä laitto moavo onkie, moavo kokkoa, sylkäs, viskas järvie siima, nii tek miulkii, sit sano: Pie kii ja katso millo kala nykyi. Ko kupune männyö vie sissii, nykäse pois! — Ja sen lustimpoo ei olt, eikä tulekoo, vaik ois kui lapsiemieline.

SIRKKA-LIISA LEHTINEN

"Väinämöisen Aino" Helvi Häyrinen Jokisuussa.

tunne, josta riemuitsee ja nauttii. Luojan lahja se on tuo uimataito-kin! On suuri vahinko, jos joku jää siitä osattomaksi.

Olipa Jokisuussa Väinämöisen Ainokin! (valokuva). Kaunis muisto on lapsuuden, nuoruuden ja myöhemmin ajankin uimaranta kauniin Vuoksen rannoilla Saijan Jokisuussa.

KLAUDIA PELKINEN

Muistojen hetkiä

ALKOI YH-AIKA

Eräänä syyskesän aamuna ajoi auto rappujemme eteen. Sieltä nousi ulos sotaherra, esitteli itsensä majuri Mattiseksi. Hän tulee valvomaan linnoitustöitä Kannaksella. — Pääsisikö taloon asumaan siksi aikaa? — Meillä oli yläkerta-huoneet vapaat. Itse sovimme hyvin alakertaan, kun meitä oli pieni perhe.

Meidän yläkertaan tuli asumaan mainittu sotaherra. Kaunis syyskesä kun oli, niin hän toi myös perheensä meille asumaan. Päivät hän itse kierteli linnoitustyömailla. Per-

he oleskeli meillä pihapiirissä ja ihaili Kiviniemenkosken kauneutta kaarisiltoineen.

Eräänä syysaamuna lähtivät yläkerran asukkaat. Elämä muuttui sekavaksi. Radiossa ilmoitettiin, että on alkanut liikekannalle pano. Alkoi YH-ajaksi ja sotilaita tuli kaikki talot täyteen. Kotiin tuli Pohjanmaan poikia. — Jokainen päivä oli täynnä odotusta. Nämä pojat, jotka oli meille majoitettu, olivat heränneistä kodeista ja pitivät aina iltahartauksia. Muistan, viimeisenä iltana kodissani laulettiin oikein hartaasti: — Täällä on sota, kilvoitus, vaiva ja työ, mutta siellä on päiväksi päättyvä yö.

Aamuyöstä alkoi tulla jo siviili-ihmisiä rajalta päin. Poikkisivat kodissani ja kertoivat lähtötunnelmiaan — — se oli järkyttävää kuultavaa.

— Kyllä tästä nyt jotain tulee, sanoi siskoni ja teki suuren leipätai-kinan, enteillen matkaevästä. Jouluun ensimmäisenä päivänä olimme päiväkahvin juontipuhissa, kun tuli ensimmäinen pommitus.

Oli niin kova jytkinä, että kahvikupit hyppivät pöydällä. Kyllä silloin jo arveltiin, että lähteä täytyy. Kodistani oli rajalle linnuntietä noin vähän päälle kaksikymmentä kilometriä. Sisareni ehti paistaa leivät kypsiksi, me toiset pakkasimme tavaroita. Hevonen valjastettiin ja kuormaan pakattiin tavaroita, ruokatarpeita, vaatteita, mattoja, ryijy ja "Palavasydän". Ja kuorman päälle kolme polkupyörää.

VEIKKO SOKURA

Erikois-
hammasteknikko

TAMPERE

Mäkipäänkatu 39—41 II kerros
Puh. 56 615

Evakkoon lähtö

Lähdimme kotipihastani ajamaan hevosella päätielle ja lehmät kuorman perään kävelemään. Siskokset vuoroin kävelimme lehmien perästä. Katsoin siinä taakseni. Eteläinen taivaanranta oli kuin punainen palavapensas, kävi kova tykkituli ja jyske. Tie oli täynnä kaikenlaista matkamiestä. Vanhemmat miehet ajoivat hevosia ja naiset sekä lapset istuivat itkien reessä. — Me olimme menossa Oravakytöön sotaa pakoon, täällä oli meillä sukulaistalo. Tänne oli matkaa kodistani noin kolmekymmentä kilometriä. Kun olimme Vuokselan kirkon kohdalla soittivat kellot tapulissa kuuden aikaan pyhän alkamista. Meille oli alkanut evakkotaivallus.

Meillä oli kyllä semmoinen tunne, "että elävänä haetaan, ei tästä muuten selvitä". — Kun saavuimme sukulaistaloon, se oli täynnä sotilaita. Yhden yön olimme tässä talossa. Aamu-varhain tuli käsky, että kylä on tyhjennettävä siviili-ihmisistä. Käsky oli: Suunta Koljolan asemalle!

Siellä kävi junaan lastaus. Meille tuli niin äkkilähtö, että tavarat mitä otimme mukaan, niin kaikista jouduimme luopumaan. Pääsimme vihdoinkin viimein Koljolan asemalle. Neljä ihmistä kolmella polkupyörällä. Ja jouduimme näistä polkupyöristäkin vielä luopumaan. Jätimme ne aseman seinustalle. Jouduimme täällä Koljolan asemalla junaan pääsyä odottamaan toista vuorokautta. Ihmiset olivat lattialla pitkin pituuttaan aivan sanattomina, odottaen mitä tuleman pitää. Vihdoinkin viimein tuli juna, alkoi siihen lastaus. Härkävaunun yliselle äidit ja lapset, alaritsille muuta poruhkaa. Matka alkoi ja juna jyskytti Kouvolaan päin. Kun lähes-tyimme Kouvolaan, niin ilmoitettiin, että on ilmahälytys, juna pysähtyi.

Kurkkasin vaunun ovenrakosesta, silmiini tuli näky: siniristiliput hulmusivat ilmassa. Elettiin itsen.p. 1939 Härkävaunun tunnelmissa. Tällä seisakkeella tarjottiin ämpärillä vettä, jos kenellä oli astiaa, niin sai ottaa vettä talteen. Me olimme varanneet viidenlitran kannun mukaan. Kyllä nyt maistui kotona paistettu leipä makealta, evakon matkaeväänä.

Olimme parin päivän matkan jälkeen Humppilan asemalla. Tässä alkoi vaunun purkaus. Asemalaiturilla oli miehiä vastaanottamassa. Eräs mies sanoi, että täällä on "evakoille" järjestetty elokuva: Takki ja liivit pois. Ei ollut ketään elokuvasta kiinnostunutta! Hevosmiehiä oli asemalla vastassa näitä "evakoksi" joutuneita ihmisparkoja. Jouduimme Ali-Rekolan kuskin kyytiin ja siihen taloon asetuimme asumaan.

jatkuu

KUOLLEITA

TAUNO HUUSKA † 22. 5. 1981

Tauno Huuskan elämän ensi askeleet alkoivat Sakkolassa Karjalan Kannaksella 13. 7. 1911 maanviljelijän poikana. Maanviljelyksen ohella hänestä jo varhain, ennen so-

tia, tuli myös ammattiautoilija. Hänen leipätyönsä oli todella sitä ja hän omistautui antaumuksella ja kaikella tarmolla alan kehittämistä koskeviin kysymyksiin ja järjestöelämään. Ei ole sattuma, että hän on saanut ansiostaan Suomen Kuorma-autoliiton kultaisen ansiomerkin.

Lähes 70-vuotisen elämänsä aikana Tauno Huuska osallistui moniin yhteiskunnallisiin ja järjestöllisiin toimintoihin. Ja aina hänelle ominaisella tavalla: mikä tehdään, se tehdään kunnolla. Ei ole tarpeen luetella kaikkia luottamustoimia yksityiskohtaisesti, mutta esimerkkejä eräiltä alueilta voi ottaa. Niinpä hän on kuulunut Saarijärven kunnanvaltuustoon ja -hallitukseen useita vuosia. Karjalaisseuratoimintaan hän on ottanut osaa paikallisella tasolla ja piirin puitteissa koko toiminnan olemassaoloajan, ollen mm. Saarijärven Karjalaisten puheenjohtaja. Tästä toiminnastaan hän sai tänä keväänä Karjala-liiton kultaisen ansiomerkin. Keskustapuolueen toimintaan hän on ottanut osaa moninaisin eri tavoin ja saaden tältäkin alalta tunnustuksena Keskustapuolueen kultaisen ansiomerkin. Veteraanasiat olivat lähellä hänen sydäntään ja niinpä hän ehti olla puheenjohtaja paikallisessa yhdistyksessä sekä sotaveteraanitalon Paavonkorsun rakentamisen vetäjänä ja isännöitsijänä. Hän on ollut myös paikallisen aliupseeriyhdistyksen puheenjohtajana ja toiminut viime aikoina Saarijärven Eläkeliiton piirissä. Hänen viimeinen asuntonsa oli As. Oy Paavontie 22:ssa ja hän oli puuhakas isännöitsijä myös tässä talossa. Hän kuului mm. Suvanto-säätiön hallitukseen ja Saarijärven Säästöpankin isäntiin.

Kaksi asiaa Tauno Huuskan kohdalla kohoaa ylitse muiden: isänmaallisuus ja karjalaisuus. Nämä olivat hänelle sydämenasia ja ne olivat Taunolle uskonasia. Näistä

asioista hän kirjoitti myös lehtiin, lähinnä Suvannon Seutu-lehteen ja Karjalaan ja ne yhdistyivät usein sota-ajan kokemuksiin ja muistoihin. Linaan erään hänen kuvauksensa Segezhan taisteluista v. 1943. Haavoittunut ylikersantti Tapani Suonpää matkallaan koti-Suomeen sairaalaan näkee silloisen tilanteen tällaisena: "Pilvet kulkevat matalalla ja Suonpää seuraa niiden kulkua. Sataa ohuita lumihitaita. Ne peittävät sodan aiheuttamia jälkiä, sillä maahan laskeutuu nyt pehmyt, valkoinen untuvapeitto. Luonto alkaa taas näyttää puhtaalta. Suonpään huulet liikkuvat ja hän puhuu hiljaa. Katse suunnattuna ylös kohti ylhäällä kulkevia pilviä hän virkkaa: Herramme, yhtä Sinun heikko lapsesi Sinulta pyytää. Tasolta kärsivien tietä ja kuivaa itkevien kyyneleet."

Tauno Huuska on nyt poissa. Kevyet mullat hänen haudalleen. Jos voisi toivoa mullan värin, niin sini-valkoinen tai punamusta sopisi. Tai molemmat.

Leo Kuikka

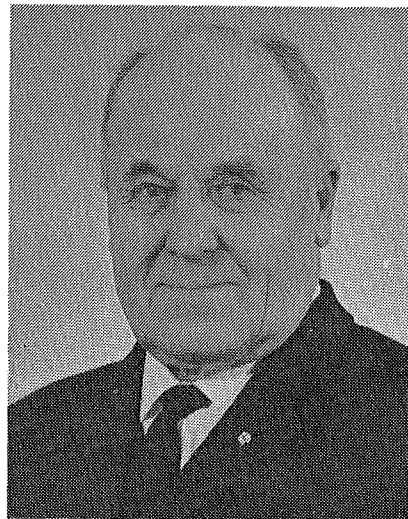
Anna-Maria Rytty o.s. Mönkäre syntyi 3. 12. 1882 Sakkolan Petäjärvellä, kuoli 25. 4. 1981 Lempäälän Terveyskeskuksessa. Hänen entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Hovinkylä ja viimeinen kotikylänsä Vesilahden Laukko.

Alma Elina Kolehmainen o.s. Tikka syntyi 2. 12. 1906 Sakkolassa, kuoli 23. 4. 1981 Jyväskylässä.

Matti Kuuppo syntyi 26. 10. 1908 Sakkolassa, kuoli 2. 5. 1981 TKS:ssa. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Vilakkala ja viimeinen kotipaikka Orivesi.

Matti Hyytiäinen syntyi 5. 8. 1910 Sakkolassa, kuoli 17. 3. 1981 Porissa.

Eero Kallonen syntyi 18. 2. 1924 Sakkolan Lapinlahdessa, kuoli 11. 5. 1981 kotonaan Punkalaitumella. Siunattiin viimeiseen lepoon Punkalaitumen kirkossa 24. 5. 1981.

Hän osallistui vapaus-, talvi- ja jatkosotaan.

Sakkolassa Toimi Repo tunnettiin aktiivisena urheilu- ja nuorisoseuraedustajana Sakkolan Jäntevässä ja Vilakkalan Nuorisoseurassa. Hiihto, voimistelu ja kuorolaulu olivat Sakkolassa hänen läheisimmät harrastuksensa.

Talvisodan jälkeen hänen tiensä johti Vilppulan Kolhoon, jossa hän veljensä kanssa viljeli Vessari-nimistä pika-asutustilaa.

Vuodesta 1946 lähtien hän oli eläkeikään saakka metsätyönjohtajana G. A. Serlachius Oy:n metsäosastolla.

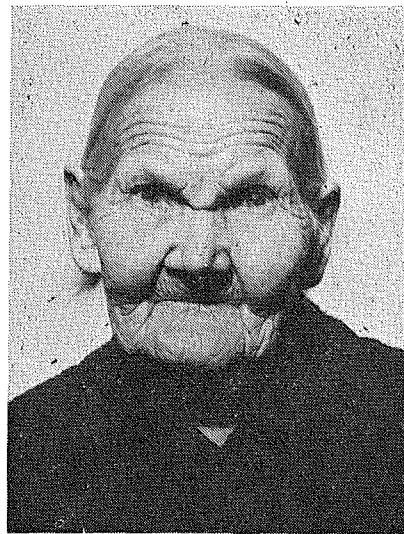
Suvannon Seutu-lehden avustaja ja asiamies hän oli sairastumiseensa saakka.

Ruoveden Terveyskeskuksessa vietetyssä 80-vuotisjuhlassa oli suuri joukko onnittelijoita, Vilppulan seurakunnan edustaja omaisia, aseveljiä ja ystäviä. Lämminhenkisessä juhlassa muistot menneestä, Sakkolasta, heräsivät ja karjalaiset laulut kaikuivat.

70 VUOTTA täytti 18. 5. 1981 Tyyne Valtonen o.s. Kuisma Tampereella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Haittermaa.

70 VUOTTA täytti 9. 6. Aino Komonen o.s. Kiuru Hämeenlinnassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Haittermaa.

Vuosia täyttäneitä

98 VUOTTA täytti 18. 5. 1981 Helena Ukkonen o.s. Korkka. Hän on syntynyt Metsäpirtissä. Kotikylä Karjalassa oli Sakkolan Lapinlahti. Asuu nykyisin poikansa luona Virtain Kirkonkylässä.

80 VUOTTA täytti 1. 4. 1981 metsätyönjohtaja Toimi Repo Ruoveden Terveyskeskuksessa. Hän on syntynyt ja asui Sakkolan Kaarna-joella.

Hänen toimintaansa on sävyttänyt kotiseututyö ja isänmaallisuus.

Eka Karppanen:

Juhannusheila

Kääntyessäni Töölön sokeritehtaan nurkalta polkemaan Viipurin suuntaan, vilkaisin kelloa ja totesin sen olevan tasan 14 kauniina kesäkesän päivänä, juhannuksen aaton-aattona olympiavuonna 1936. Olin vasta hiljattain pääkaupunkilaistunut, mistä syystä tunsin seudun vielä liian oudoksi jäädäkseni sinne juhannuksen viettoon. Sensijaan

tiesin, mistä se oikea, tuttu juhannustunnelma oli löydettävissä, — olkoonkin, että sinne oli matkaa.

Ei ollut ensimmäinen kerta, kun pyörälläni poljin Helsingin ja Viipurin väliä. Tästä matkasta tulisi kuitenkin ennätyspitkä, sillä tämänkertainen päämääräni oli tuolla puolen Viipurin, kauempana Kanaksella.

Polkupyörämatkailu — niin kaisatojen kilometrien mittaista pyöräretkeä voitaneen luonnehtia — oli tuolloin, kymmenen olympiaadia sitten, paljolti toisenlaista kuin nykyisin. Harvoilla teillä siihen nyky-Suomessa olisi mahdollisuuksia-kaan. Verratkaammepa vaikka ajoa entisaikojen idyllisesti kaartuilevan

MYÖHASTYNEET KIITOKSET
MUISTAMISESTA MERKKI-
PAIVANANI!

HELLIN RYTTY

**POLKUPYÖRÄT,
MOPEDIT,
VARAOSAT JA
TARVIKKEET.
URHEILU- JA
KALASTUS-
VÄLINEET.
TUNTURI-
TUOTTEET.**

Lempäälän Pyörä

**M. TOIVA
LEMPÄÄLÄ
PUH. 750 286**

70 VUOTTA täyttää 3.7.1981 mv
Olli Pekka Laamanen Pirkkalla. Hän on syntynyt Sakkolan Kirkonkylän Sipilänmäellä. Hän kuuluu Suvanto-säätiön valtuuskuntaan.

65 VUOTTA täytti 12. 4. 1981 Uno Kiuru Lempäälän Toutosessa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Haitermä, sekä vaimonsa Maija Saara o.s. Lamppu 27. 4. 1981. Maijan entinen kotikylä oli Sakkolan Petäjärvi.

60 VUOTTA täyttää 1. 7. 1981 Irja Ahvenlahti o.s. Andersen Helsingissä. Hän oli kansakoulunopettaja Sakkolan Petäjärvellä.

Nokian Lukiosta valmistunut kuu-den laudaturin ylioppilas Hannu Tapio Meskanen. Vanhemmat Raili ja Arvo Meskanen Nokialta. Isän

entinen kotipaikka Sakkolan Vilakala.

Jussi Uosukainen, äiti ja isä Liisa ja Matti Uosukainen Sakkolan Kiviniemi.

LEMPÄÄLÄN LUKIOSTA

Marjo Ristilä. Vanhemmat Hilikka o.s. Raaska ja Heikki Ristilä. Äiti Sakkolan Petäjärveltä.

Riikka Kallonen. Vanhemmat Irja o.s. Pajari ja Esko Kallonen. Äiti Sakkolan Haparaisista ja isä Lapinlahdesta.

Petri Moisio Vesilahdelta. Äiti edesmennyt Armi Moisio o.s. Raaska Sakkolan Petäjärveltä.

Ari Naskali. Isä Eino Naskali Sakkolan Pannusaarelta.

Pauli Rautaneva. Isä Markku Rautaneva Sakkolan Paanusaarelta.

Pekka Koski. Vanhemmat Ritva o.s. Raaska ja Hannu Koski. Äiti Sakkolan Petäjärveltä.

Anne Leppänen. Vanhemmat Aira o.s. Nuora ja Aarre Leppänen. Vanhempien entinen kotipaikka Sakkolan Haparainen.

Merja Vuotilainen. Isä Niilo Vuotilainen Sakkolan Luprasta.

TAMPEREEN NORMAALI-
LYSEOSTA

Anssi Viskari. Vanhemmat Antja ja Aaro Viskari Sakkolan Haparaisista.

maantien tiukkaanpainuneella hiekkapinnalla polkemiseen pikitien pientareella pakokaasun katkussa, ohi hurastelevien autojen rikkoessa vähäisimmätkin illuusiot vauhdin hurmasta.

Erikoisempaa aikataulua en ollut itselleni laatinut, polkisinpahan vain, niinkuin mukavasti tuntuu menevän. Kaupungeissa ja muilla vilkkaammilla paikoilla oli kioskeja ja kauppoja tien ohessa, missä voi levähtää ja virkistäytyä.

Iltaan mennessä olin ohittanut jo Porvoon ja Loviisankin. Yön viileydessä ajo oli mukavaa ja rauhallista; sitä mieltä olivat myös ne muutamat kilpapyöräilijät, joita harjoitusajollaan tiellä tapasin. Heistä oli minulle seuraa ja heiltä sain vetoapua useaan otteeseen Loviisan ja Haminan välimailloin.

Jossakin Virolahden paikkeilla poikkesin aamulypsyn aikaan eräseen tienvarren maalaistaloon. Matkastani kerrottua ystävällinen emäntä tuntui pitävän minua oi-keana sankarimatkaillijana. Pöytään tuotiin tuoretta kirnupiimää, leipää, voita ja mainiota suolakalaa, Virolahden vimpaa sekä kehoitettiin aterioimaan. Eikä kestityksestä edes maksua huolitettu.

Olin muuttanut Helsinkiin Viipurista ja siellä, Havin Vallirinteellä oli minulla vielä entinen kotini, missä äiti vanhimman veljeni ja nuorimman sisareni kera asusti. Tapa- sin vain äidin kotona, missä juhannusaaton puolenpäivän aikaan poikkesin. Tuo kolmen sadan kilometrin matka pyörällä polkien oli kestänyt 22 tuntia.

Tarpeellisten huoltotoimien, aterioinnin ja kylvyn jälkeen olin jälleen polkemassa tiellä — Kannaksentiellä.

Suvannon rantamille sijoittunut Sakkola oli synnyinseutuani. Sieltä olin siirtynyt Viipurin jo seitsemän vuotta aikaisemmin, mutta juhannuksena olin palannut sinne mielelläni myös viipurilaiskautenani, ku-

ten nytkin — helsinkiläistyneenä.

Viipurista oli Kiviniemeen matkaa runsaasti toista sataa kilometriä ja Kiviniemestä vielä muutama kilometri varsinaiseen kotikylääni. Ilmestyessäni setäni taloon minut otettiin vastaan kuin juhannusvieras konsanaan, kestityksin ja juhannussaunoin. Makuupaikakseni sain erillisen aittarakennuksen.

Setäni talossa ei sillä haavaa ollut lainkaan nuorisoa, vain vanhempia ja lapsia, eivätkä kokkojuhlat heitä kiinnostaneet. Niinpä talon väki hiljeni levolle.

Entä minä? Olinko polkenut Helsingistä Suvannon rannalle juhannusyötä nukkuakseni? Enpä suinkaan! Kokkojuhliin ja juhannustansseihin olin tullut. Se seikka, että edellisenä yönä en ollut silmää ummistanut, ei saanut mitään merkitä nyt, kun oli juhannus ja poika parhaassa iässä, parhaalla juhannuspaikkakunnalla.

Kasarmilassa, toisella puolella Suvantoa, oli mainostettu vietettävän seudun suurinta juhannusjuh-

laa. Maantiematkaa sinne olisi peninkulman verran, mutta mitäpä tuosta. Murto-osa se vain olisi siitä mitä jo olin polkenut, joten matkaan taas.

Kylläpä nuo Kasarmilan maise- mat olivat muuttuneet niistä ajoista, jolloin samoilla kankailla olin käyskellyt karjaa kaitsemassa. Useita uusia taloja oli rakennettu ja hongikon reunassa levittäytyi mitava tanssilava, jonka äärellä pelit pelasi ja lavalle tungeksiva kansa karkeloi. Alempana pienen, pata- maisen Valkjärven rannassa lepatti räiskähtelevä kokko ja koko met- sikkö kuhisi juhannuskansaa.

Kasarmilan kokkojuhla oli kerännyt runsaasti vierasta väkeä myös naapuripitäjistä enkä siellä enää montakaan vanhaa tuttuani tavannut. Omat aikalaiseni ja ikätoverini olivat aikuistuneet, kenties avioituneet tai kaikonneet paikkakunnalta kuten minä. Nuo tanssitettavat neitosetkin — liekö olleet niitä entisiä pikkutyttöjä, jotka saat- toivat tuntea minut, mutta minä en

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo
NUORA-MOTOR

Lakalaivankatu 4, 33840 Tampere 84
Puhelin 931 - 654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI - PUH. 935 - 81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTOITA
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

tuntenut heitä.

Tunnistin sittenkin tyttöriivistöstä erään, entisen ihastukseni Milan. "Romantiikkaa ruusutarhassa" -tahtiin kajahtaessa aloin luovia hänen suuntaansa, mutta sain todeta erään myöhemmän lauluntekijän tapaan, että "tulit liian myöhään". Milla oli jo viety. Eräs sievä vaaleaverikkö oli kuitenkin hollilla ja hänelle kumarsin.

Niin siinä sitten kävi, että muiden kanssa en Kasarmilan lavalla tanssinutkaan. Elinan, tuon vaaleaverikön kanssa olin löytänyt yhteiset tahdit kaikkiin rytmeihin. "Rantakoivun alla" valssin sävelet saivat minut kehaisemaan, että sen säveltäjä on tuttu kaveri. Ja tunsinhan hänet toki Elinakin, Kasarmilan oman kasvatin Onni Laihasen.

Elinalla ja minulla tuntui olevan monenlaista yhteistä, nyt jo yhteinen tuttavakin. Useiden yhteisten tanssien lomassa poikkesimme yhdessä puhvetissa ja yhdessä käytiin katsellessa kytevä kokon viimeisiä lepattavia liekkejä.

Aamun jo valjetessa lähdettiin paluumatkalle, mikä sekin osoitautui yhteiseksi. Elina kertoi asuvansa aivan Kiviniemen kosken partaalla, missä hänen isänsä toimi kalastusvalvojana. Polkupyörä oli Elinankin kyytivälineenä ja koski oli tarkalleen puolimatassa omaan majoituspaikkaani. Ilman minikäänlaista kiirettä, vuoroin ajellen ja vuoroin pyörää taluttaen lähestyimme Elinan kotia, ja tuosta lähestymisestä tiedotti yhä voimak-

kaammaksi käyvä kosken pauhu, uomassaan mahtavana ryöppyävän Vuoksen vesimassan kohina.

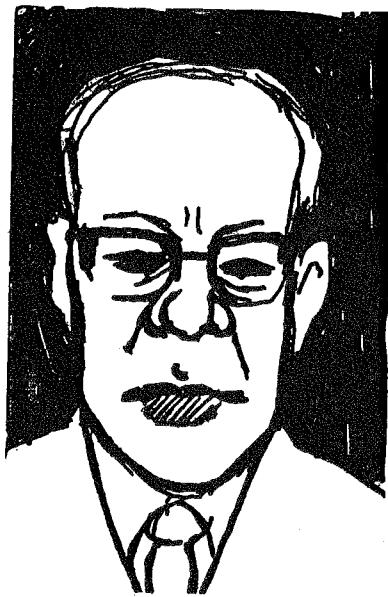
Kosken hyminää kuunnellen istuimme sen töyräällä pitkät tovit. Alapuolellamme virran kuohuissa erottautui oudonnäköisiä paalura-kennelmia. — Lohiportaita ja -patoja, tiesi Elina minua valistaa. — Niitä ovat sinne rakentaneet kalastuskunnat, jotka ovat nuo kalavedet valtiolta vuokranneet. Saavat sieltä paljon lohia, koko Karjalan, jopa Helsinginkin tarpeiksi. Ja Elinan isä hoitaa täällä tuota valtion palkkaaman koskenhaltijan virkaa.

Juhannusaamun aurinko oli jo kivunnut korkealle. Tuon jylhän luonnonnäytelmän vaikutuspiirissä tunsin olevani kuin lumotussa valveunessa, mistä havahduin janon tuntuun. Elina kutsui minut sisälle pirttiin, missä tarjoili raikasta kotikaljaa ja syötävääkin. Kotiväki nukkui vielä kamareissaan.

Jätimme portailla vaiteliaat jäähyväiset. Emme tehneet mitään tulevaisuutta koskevia lupauksia, emme sopineet tapaamisesta tai kirjeenvaihdosta, emme edes toistemme osoitteita udelleet. Olimme onnistuneesti olleet toinen toisellamme tämän juhannuksen tärkein — juhannusheila — seikka, mitä ei tule ottaa vakavasti. Sama heila toisena juhannuksena olisi jo vakava tapaus.

Vielä viisi kilometriä oli poljettava juhannusaamuauringon lämmittäessä. Tietämättä, oltiinko se talässä unessa vai hereillä, kömmmin

aittaaan kuittaamaan muistettavimman juhannukseni univelkaa.

Toimituksen tuoli

Suvannon Seudun ensimmäisessä tämän vuoden numerossa ollut ralli Matin muijasta on pahoittanut mieltä. Eihän sen aiheessa mitään keuhuttavaa ollut, mutta oli kummin vanhaa kansan perinnettä ja täysin tositapahtumiin perustuva. Lapsena minäkin usein itsekseni ajattelin pitkö äijänkin antaa lehmä, kun mummoni kuoli, vaikka hän vielä 40—50 vuotta leskenä eläneenä lauloi Katariina Kaunoisesta tippa silmässä.

Ei Suvannon Seudusta koskaan

mitään suuria arvoja halventavaa lehteä tule, mutta pitää "laitapuolen lapsillekin" jotain joka numeron laittaa, tilaajamäärän pysyttämiseksi nykyisenä, levikin suurentamiseen ei liene kovin mahdollisuuksia.

Joka numerossa on käsittääkseni myös "parempaa luettavaa", ei kenenkään kannata "nöksähtää" vaan mieluummin jättää pahat paikat lukematta ja lähettää toimitukseen oman makunsa kestävä tekstiä. Hartauskirjoituksia ei ole tullut pitkään aikaan ja tyhjistä on paha nyhjästä!

Ja juuri nyt seuraa myös kirjoitus, pakina lähinnä, joka on sanata tarkasti Räisäläinen n:o 1 1981 sivulta 13 ja tätäkään ei ole pakko lukea jos "parempaa" vain sietää. Huomautan kumminkin, että Räisäläisen toimittaja on minua paljon viisaampi, nuorempi ja lukeneempi, sekä ihmisenä yksi parhaimpia, minun tuntemistani.

"Jo on aikoihin eletty."

— Muistat sie jot Räisäläs oisit naisihmist millokoa koarittanniet miehiise soamattomuutta naisasjois?

Teä kotpuole mies, häntä sanotii Räisäläs Korve Topiks, miettii jonkuu aikoa ja alko pakissa:

— En tuojeperää muista jot Räisäläs, mut SAKKULA puolel oli yks tappoas käynt jot isäntä ko tul markkinoilt kottii, ni renk olkii muhajas emännä vieres! Ja emännä puhheihe mukkoa se johtu tukkunoa isännä soamattomuuvest.

Minnuu helpotti mahottomast ko ei teä satunt Räisäläs ja sanon:

— A siit tulkii talos rengi vaihto?

— No renk pölästy mahottomast ja sano jot jos heä sais yön olla talos, ni heä oamul lähtis. Mut isäntä sano, jot älä veikkone lähe mihi keä heinäaikan, jos ei myö yheskeä pärjätä, ni haetoa muuvalt apuu.

— Hähähä... se olki ronski isän-

tä, mie sanoin.

— Älä muuta virka, sitä voip jokkuu eppäillä jot teä ei uo tos-koa... mut kyl siin sillie käi, sano Topi ja ol evelänäkone. Jos kuka toas ei uso, ni olkuo uskomatta. Miust se ei uo mikkeä ihme vaik Sakkulas tällästä sattuki...

Voi hyviki tällästä sattuu hyvä vanhas Sakkolas, mut olikos sillo markkinot?

Myöhemmin kyllä räisäläiset kävi Kivinieme markkinoil... Em mie tiije, mut eppäilen, jot kysseine renk olki syntyjää Räisäläst ja Sakkolan topakat naiset OPETTIIT heitä, sillä aikakirjat kertovat, että räisäläisiä miehiä piti kymmenä vuotta ahkerasti opettoa, ainaki Sakkola puolel, enneko niis keskivertaistakaan mies kehitty...

Sakkolan miehet ovat yleensä suurpiirteisiä, joten minä en enempää kerro tästä nahjustelupuolesta, mutta jos kuka sakkolalainen osaa oikein hyvin kehua räisäläisiä, niin palstatilaa kyllä annetaan....

Sakkolan historiaa-teos on kohta käsikirjoitusvaiheessa, joka on hyvä asia. Suvannon Seutu ja toimitaja on kokonaan toinen asia. Eikä näitä kahta asiaa ole syytä sotkea yhteen, koska ne ei yhtä ole.

Kaikki toimitukseen lähetetty aineisto on annettu teoksen toimituskunnan haltuun ja he, vain he, vastaavat siitä mitä kirjaan hyväksytään tai jätetään sivuun. He myös palauttavat valokuvat ja säilyttävät muun kirjoitusaineiston.

Asiallisjin kyselyihin on toimittaja kyllä valmis vastaamaan, mikäli siihen pystyy, mutta kaikki etukäteisneuvomiset ja mahdollinen "sanasota" ei kuulu Suvannon Seudun sivuille.

Ja hyvät ihmiset, lähettäkää suorasanaista kirjoitusta toimitukseen. Etenkin Suvannon alajuoksun puoli on lähes tyhjä suoranaisesta tekstistä!

Pieni Lännen lastu

Saavuttuamme tänne taas maraskuun alussa ja soitettuani puhelinyhtiöön, että avaa puhelimemme, yhdistää linjamme, niin jo pirrahti puhelin ja aito Sakkolan tyttö Elsa Laamanen (Sipiläinen) soitti. Sanoi jo monta kertaa yrittäneensä soittaa... Nyt sovimme niin, että kun Hän on retkeilystään vapaa, haemme Hänet meille ja sovimme seuraavaksi illaksi. Ja niin vaimoni Jennyn kanssa ajoimme Elsan motellin eteen.

— Ihanko uusi auto? — Kyllä. Lähtiessä ostimme Torontosta Olsmobile Omegan. Uuden aikaisen V 6 etupyörävetöisen. — No, kelpoa me sakkolaloisii nyt männä!

Ajoimme ravintolaan, jossa söimme ja tarinoimme. Tarinasta ei tahdonut tulla loppua, vaikka kauan siellä istuttiin! Eikä se ihme ollutkaan: Esivanhempamme oli myös hyvät tuttavat ja melkein naapurit, vain lyhyt metsätaival eroitti Rajamäellä asuessamme meidät Sipiläisten Sudenhännän taloista.

Kun Juho tuli meiltä porsaita ostamaan, niin pari sanaa riitti ja kaupassa ei ollut koskaan katumista.

Edesmennyt Alma-sisareni, asuesaan Helsingissä, oli Elsan parhaita ystäviä myös.

Kiitos käynnistä ja terveiset sinne Helsingin Sakkola-seuraankin! Ehkä nähdäänkin vielä!

Florida 24. 2. 1981

Jenny ja Väinö Vanhanen

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

KARJALAN LIITON hiihtomestaruuskilpailuissa Vammalan Ellivuoren hiihtokeskuksessa tuli naisten sarjassa voitto Lempäälän Karjalaisille. I ja mestari Riitta Savikko ja II Leena Kuisma. Ainakin Leena Kuisma on tunnettua sakkolalaista hiihtäjäsukua.

NESTE Oy:n mestaruuskilpailujen tuloksia viime syksyltä. 100 m: veteraanit yli 50 vuotta, I Jaakko Rasela ent. Kitunen (53 v.) 13.4, II Oiva Katjapuro (60 v.) 13.7, III Sulo Loikkanen (54 v.) 14.0.

Hyviä tuloksia veteraaneille! Missä viipyvät nykyisten sakkolalais-syntyisten nuorempolven urheilutulokset.

Suvantolan alueen nykyinen huipumies on kiekko- ja kuulamestari Markku Tuokko. Hänen sukunsa on Metsäpirtin Kirkonkylästä.

Naapuripitäjän, Pyhäjärven nimiä vilahtelee huomattavan monesti kesällä sekä talvella kansallisten kilpailujen tuloluetteloissa. Siinä olisi meille sakkolalaisille hyvää esimerkkiä seurattavaksi ja tavoitteita tarpeeksi saakka!

MITALISADE LIPPUPÄIVÄNÄ

Suomen Leijonan ritarikunta

KOMENTAJAMERKKI

Kommodori Teuvo Ilmari Ku-parinen Espoo. Entinen kotiky-lä Sakkolan Petäjäjärvi.

OIKAISU

Ilmeisesti epätäsmällisestä ilmaisusta johtuen oli päässyt pujahtamaan pahannäköinen asiavirhe Suvannon Seudun numerossa 3 olleeseen pakinaani. Stolbovan rauhassa v 1617 Käkisalmen läänä ei liitetty Venäjään, vaan Ruotsin yhteyteen. Vasta Uudenkaupungin rauhassa v 1721 Käkisalmen lääni ja Viipuri muun Kannaksen ohella joutuivat Venäjän hallintaan.

Toinen lähes yhtä paha asiavirhe koskee Siirtoseurakuntien Keskusarkistoa. Siellä ovat luonnollisesti kaikki säilyneet alkuperäiset kirjokirjat noin 1700-luvun alusta vuoteen 1940.

Koska tämän oikaisun vuoksi oli pakko palata 1600-luvulle, en malta olla lisäämättä tähän paria, tuona-aikaista, alueemme asutusoloihin vaikuttanutta seikkaa.

ÖREBRON sääntö vuodelta 1617. Jonka mukaan muiden uskontojen harjoittaminen kiellettiin karkoittamisen uhalla.

Viipurin hiippakunta perustettiin uudelleen, ja sen piiriin liitettiin myöskin Käkisalmen lääni. Viipurin piispa Olavi Elimaeus sai ohjeet käännyttää ortodoksit "harhaopeistaan Jumalan voittamiksi ja omiksi."

Venäjän aloitettua sotavarustelut Ruotsi-Suomea vastaan, esitti Inkerinmaan kenraalikuvernööri Kustaa Evertinpoika Horn "epäluotettavan ortodoksiväestön karkoittamista." Käkisalmen lääniin ja Inkerinmaalle oli jo muuttanut runsaasti luterilaisia, joten maa ei olisi jäänyt enää kokonaan autioksi.

Ruptuurisodan 1656 jälkeen kirkopolitiikka pääsi keskeisestä ongelmastaan, kun pääosa ortodoksiväestöstä pakeni Venäjälle.

Kyllikki Ilvessalo

MUSIIKKIKILPAILUJA

Kevään kuluessa on Suomessa järjestetty useita musiikkikilpailuja jossa on menestynyt myös Sakkolasta sukuisin oleva 13-vuotias Liisi Nuora. Hämeenlinnassa nuorten solistien kilpailussa hän sai kuniakkaan ensimmäisen palkinnon ja lisäksi erityisen tunnustuspalkinnon. Hänen isänsä on Juha Nuora ja iso-isä Yrjö Nuora Sakkolan Petäjäjärveltä. Nykyinen kotipaikka Toijala.

Onnennotkossa kummitteli

Muistui pa mieleeni menneestä ajasta kuultu kertomus, jota aiheuttaa A Aava kertoo Huuhkan poika-teoksessaan, joka on Suvannon Seudun jatkokertomuksena. Tässä mummoni monesti kertomassa tarinassa aina Onnennotkossa öisin kummitteli, vaikka viimeinen hovin valtiasväki pitikin Onnennotkoa hovin nuorison kuherteluun sopivana maastona.

Sisällä Petäjäjärven hovissa myös kummitteli, jonka ovat akateemisen tutkinnon suorittaneet ja siellä vuosia asuneet ihmiset avoimesti tunnustaneet. Kun sodassa hovin rakennuksia paloi löytyi perustuksista nykyiselle asukassukupolvelle täysin tuntemattomia "vankityrmiä" ja suljettuja kammioita.

Nuoruusvuosinani Hovinkylän kansakoulun opettaja johti myös laulukuoroa, jonka harjoitukset alkoivat kesän vaihtuessa syksyksi. Kotini kuului Petäjäjärven kansakoulupiiriin, koska mielelläni osallistuin moniin hyviin harrastuksiin ja yhteisiin -rientoihin, niin läksin kohti Hovinkylän kansakoulua, jonne oli matkaa noin 4 kilometriä. Hovinkylään kulki maantie Hiekkarannasta Venevalkamaan, mutta kun kansakoulu oli rakennettu hiukan sivuun tästä tiestä Kasakkamäelle, niin oikaisin kärrytietä Onnennotkon kautta, koska näin kulkien matka lyheni huomattavasti. — Oli jo syyskuun pimeä ja kulkiessani valaisin tietä taskulampulla, etten eiksyisi polulta. — Kuljin, vaikka olin kuullutkin, että Onnennotkossa aina öisin kummittelee... Näin kertoivat mummoni ja toiset hovissa öisin "ropotissa" kulkeneet kyläläiset.

Kuljin mäntymetsää ja saavuin lehtomaiseen Onnennotkoon, mieleeni tuli kummitustarinat. — Silloin alkoi kauhea kohina ja läiske

Pakinaa Uudenkirkon Kansanopiston alkutaipaleelta

Siihen aikaan kun vanhempamme olivat samanikäisiä, kuin me talvisodan aattoaikoina, oli sivistyksen nälkä suuri Karjalan kansan keskuudessa. Monet 1800-luvun loppupuolella syntyneet ihmiset saivat tyytyä kiertokoulun antamaan koulusivistykseen. — Tämän taustan huomioonottaen ei ole ihme, että Karjalan Kannaksen pitäjissä ruvettiin ajamaan kansanopiston perustamishanketta. Monien vaiheiden jälkeen kansanopisto perustettiin Uudenkirkon pitäjän Kanneljärven kylään ja se alkoi toimintansa vuonna 1894.

hämärässä illassa. — Koetin onko minulla vielä hattu päässä, vai onko Tenikan kummittleva henki käynyt kimppuuni!

Hattu oli päässä ja säikähdyksellä toinnuttuani ymmärsin, että kohinan aiheutti valtava teeriparvi, joka kohosi pelästyneenä etsimään toista yöpymispaikkaa ja aiheutti tämän valtavan huminan.

— — —

Onnennotko, vaikka olikin hovilaisten LEMMENLEHTO, oli myös kantaväestön tietämä paikka maastossa, jossa viimeksi Tenikka ja Huuhkan poika kohtasivat, josta jatkokertomus Suvannon Seudussa aikanaan kertoo. Ne vuodet olivat yksi ajanjakso suvantolaisten elämässä, ja niihin myös sisältyi paljon surua ja murheita, jos rippeitä onnen hetkistäkin. Nämä samat ai-nekset sisältyvät vieläkin jokaisen ihmisen elinaikaan, toivottavasti ei silti yhtä kolkkoina ja kolhivina.

Johannes Pulakka

Uudenkirkon kansanopisto oli ensimmäinen kansanopisto Karjalan Kannaksella. Toiminnan alkaminen siellä oli erittäin huomattava tapaus silloisissa oloissa. Monet Uudenkirkon ja lähipitäjien nuoret ha-keutuivat opiston oppilaiksi. Varsin paljon kansanopistoon tuli oppilaita Viipurista ja Inkerinmaan pitäjistä Venäjän puolelta, olihan Venäjän raja silloin vielä avoin.

Uudenkirkon kansanopisto toimi uskonnollis-isänmaallisessa hengessä. Sen ohjelmassa olivat äidinkieli, kirjallisuus, sivistyshistoria ja yhteiskuntaoppi. Opetusta annettiin myöskin maanviljelyksessä, käsityöissä sekä monissa muissakin käytännön aineissa.

Kotikirjastossamme on Uudenkirkon kansanopiston matrikkeli vuodelta 1894—1914. Sen sivuilla on mielenkiintoisia tietoja, jotka osoittavat, että Sakkolassa oli mielenkiintoa kansanopisto-opiskeluun. Ajattelen, että moni Suvannon Seudun lukija tuntee, tai paremminkin muistaa, sen alkuisia kansanopiston oppilaita ja siinä mielessä luettelen Sakkolasta olleet oppilaat kylittäin.

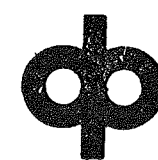
PETÄJÄRVI: Simo Karvanen, Lovisa Rinne os Lamppu. VILAKKALA: Katri Koiranen os Makkara. HAITERMAA: Iida Masuroff os Aikäs. NOISNIEMI: Nestor Meriläinen, Juho Kiuru, Emanuel Kiuru, Antti Jermalajeff. SIPILÄNMAKI: Iida Salakka, Matti Laamanen, Miina Valkonen os Laamanen, Maria Virkki os Laamanen. OJANIEMI: Aleksanteri Ollikainen. KIVINIEMI: Kaisu Koppanen, Juho Haajanen. TIKANSAARI: Toivo Leinonen. KAARNAJOKI: Aino Jortikka, Hele-

na Jortikka os Repo, Simo Jortikka. VIKSANLAHTI: Elsa Sipiläinen, Helena Sipiläinen. RÄIHÄNRANTA: Olga Virkki os Komonen. RÖYKKYLÄ: Filemon Vulli. RIISKA: Johannes Saksanen, Emmi Saksanen, Heikki Saksanen, Maria Halonen, Anna Liisa Pekkanen, Aleksanteri Kuparinen, Maria Kuparinen, Anna Eliina Mamejeff os Saksanen, Aune Tuokko, Simo Tuokko. Lisäksi olivat SAKKOLANIMIKKEELLÄ seuraavat: Helena Kaikkonen os Ruuna, Maria Kiuru os Karonen, Lovisa Ukkonen, Maria Susi, Juho Lamppu, Aleksanteri Komonen, Juho Manninen, Eva Tepponen, Eetu Männikkö ja Reino Virkki.

Uudenkirkon kansanopisto toimi myöhemmin Kanneljärven kansanopiston nimellä. Tiedossani ei ole, millainen kannatus sillä oli toimintansa myöhempinä vuosikymmeninä Sakkolan ja naapuripitäjien nuorison keskuudessa. Olisi toivotavaa, jos joku Suvannon Seudun lukijoista kertoilisi muistojaan Uudenkirkon kansanopiston vaiheilta. Osa lähiomaisistani on käynyt Uudenkirkon kansanopiston. He eivät ole enää tämän ajan piirissä. — Minua kiinnostaisi se, miten matkat tehtiin Uudellekirkolle Sakkolasta? Olihan opistoon melkoinen matka ja tuskin monellakaan oli silloin polkupyörää. Myöskin opistomaksu olisi mukava tietää, millainen se oli sen ajan rahassa?

Elsa Tuokko

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

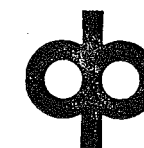
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

Vesilahti - Puh. 931 - 739 541

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön koti-
seutulehti, ilmestyy 1981
8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 30 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta
cm vakinaisista ilmoituksis-
ta alennus.

Toimituksen ja konttorin
osoite 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuus-
pankki 37370 Narva. Käyt-
tötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyp-
pö, Helmi Uosukainen, Uu-
no Pulakka, Eero Koppanen
ja Väinö Kekki.